

Soortgericht onderzoek
Volewijkspark-West te Amsterdam

Concept, 2 november 2011

Soortgericht onderzoek Volewijkspark-West te Amsterdam

Onderzoek naar vleermuizen en categorie 5-soorten vogels

Concept

Kenmerk R002-4789167MGK-irb-V01

Verantwoording

Titel	Soortgericht onderzoek Volewijkspark-West te Amsterdam
Opdrachtgever	Stadsdeel Amsterdam Noord
Projectleider	ing. M.M. (Margaret) Konings
Auteur(s)	ing. M.M. (Margaret) Konings en
Kwaliteitscontrole	drs. ing. A.J.A. (Adrie) van Hooff, adviseur ecologie
Uitvoering veldwerk	ing. M.M. (Margaret) Konings en drs. V.J. (Vincent) Wisgerhof
Projectnummer	4789167
Aantal pagina's	24 (exclusief bijlagen)
Datum	2 november 2011
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
afdeling Water
Zekeringstraat 43 g
Postbus 20748
1001 NS Amsterdam
Telefoon +31 20 60 63 22 2
Fax +31 20 68 48 92 1

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom.

De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Concept

Kenmerk R002-4789167MGK-irb-V01

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding.....	9
1.2 Wijziging Flora- en faunawet	9
1.3 Doel	10
1.4 Plangebied	10
1.5 Beoogde ontwikkeling	11
1.6 Mogelijke effecten	12
2 Ecologie en onderzoeksmethoden	13
2.1 Ecologie van vleermuizen	13
2.2 Inventarisatiemethode vleermuizen.....	13
2.3 Omgevingscheck categorie 5-soorten vogels	15
3 Resultaten vleermuizen inventarisatie	17
3.1 Waarnemingen veldbezoeken 2011	17
3.1.1 Eerste veldbezoek: 24 mei 2011	17
3.1.2 Tweede veldbezoek: 22 september 2011	17
3.2 Resultaten uit 2008	18
4 Resultaten omgevingscheck vogels	19
4.1 Waarnemingen veldbezoek 2011	19
4.1.1 Veldbezoek: 24 mei 2011	19
4.2 Waarneming uit 2008	19
5 Effectbeschrijving	21
5.1 Vleermuizen	21
5.2 Categorie 5-vogels	22
6 Conclusie en aanbevelingen	23

Bijlage(n)

1. Kaart veldwaarnemingen vleermuizen 2011
2. Kaart veldwaarneming categorie 5-soorten vogels 2011

Concept

Kenmerk R002-4789167MGK-irb-V01

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Stadsdeel Noord heeft Tauw een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen en categorie 5-soorten vogels in het Volewijkspark West. Het Florapark en het Volewijkspark gelegen in Volewijk-West te Amsterdam, zijn door de jaren heen flink verouderd. Daarom heeft het stadsdeel Amsterdam-Noord besloten om deze parken op te knappen en met elkaar te verbinden tot één park, het toekomstige Noorderpark. In 2009 is hiervoor door het stadsdeel Amsterdam-Noord een definitief ontwerp voor opgesteld. Door de gewenste ontwikkeling moeten voor verschillende bomen een kapvergunning worden aangevraagd.

Tauw heeft in 2008 een ecoscan [R001-4539258MGK-leh-V03-NL] uitgevoerd, met als doel de effecten van de ontwikkeling te toetsen aan de natuurbeschermingswetgeving. In 2008 heeft Tauw een soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de effecten op de verblijfplaatsen van vleermuizen. In de rapportage 'Vleermuisinventarisatie Volewijkspark te Amsterdam-Noord', [R002-4539258MGK-ime-V04-NL] staat beschreven hoe het plangebied door vleermuizen wordt gebruikt. Uit de onderzoeken bleek dat in de te kappen bomen in het Volewijkspark, mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels aanwezig zijn. Vleermuizen zijn volgens de Flora- en faunawet strikt beschermde diersoorten. Daarnaast zijn de verblijfplaatsen (inclusief functionele omgeving) van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd.

De resultaten van deze soortgerichte onderzoeken zijn circa drie jaar geldig. Omdat de onderzoeken meer dan drie jaar geleden zijn uitgevoerd, is een aanvullend onderzoek nodig.

1.2 Wijziging Flora- en faunawet

De beoordeling van ontheffingsaanvraag van Flora- en faunawet is in 2009 gewijzigd. Alle vleermuizen in Nederland zijn zogenoemde "bijlage IV-soorten uit tabel 3". Voor deze soorten kan bij ruimtelijke ontwikkeling alleen nog ontheffing worden verleend als sprake is van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. De ruimtelijke ontwikkeling van Noorderpark valt niet onder een belang genoemd in de Habitatrichtlijn. De noodzaak van een ontheffing kan voorkomen worden door het nemen van mitigerende maatregelen.

Ook de beoordeling voor de soortgroep vogels is binnen de Flora- en faunawet veranderd. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens het broeden. De rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten is jaarrond beschermd.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer “zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden” dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5-soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Uit de eerder uitgevoerde onderzoeken blijkt dat in het plangebied categorie 5-soorten voorkomen.

1.3 Doel

Voorafgaand aan de definitieve kapvergunning met stadsdeel Amsterdam-Noord afgesproken om een aanvullend onderzoek naar vleermuizen en vogels uit te voeren. Het aanvullend onderzoek bestaat uit drie veldbezoeken in 2011.

Het doel van het onderzoek is te bepalen:

- In hoeverre vleermuizen en vogels gebruik maken van het Volewijkspark West
- Of de beoogde ontwikkeling hierop negatieve effecten heeft
- Of deze effecten gemitigeerd moeten worden om een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen

1.4 Plangebied

De onderzoekslocatie Volewijkspark West bestaat uit een stadspark dat is gelegen naast het Noord-Hollandschkanaal en de Nieuwe Leeuwarderweg. Het Volewijkspark West vormt samen met Volewijkspark Oost en het Florapark, het toekomstige Noorderpark. De globale ligging van de planlocatie is weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1 Toekomstige inrichting Noorderpark (rood omlijnd is de onderzoekslocatie Volewijkspark West)

1.5 Beoogde ontwikkeling

Gemeente Amsterdam Stadsdeel-Noord is voornemens het Volewijkspark-West en het Florapark in te richten tot één park, het 'Noorderpark'. De huidige natuurwaarde van beide parken in Amsterdam-Noord zijn niet hoog. Door de Nieuwe Leeuwarderweg en het Noordhollands kanaal in het plangebied kunnen de aanwezige soortgroepen niet goed migreren. Ook het beheer van beide parken laat nog te wensen over. Door de beoogde ontwikkeling worden de toekomstige natuurwaarden in het Noorderpark verhoogd door:

- Verbeterde waterkwaliteit
- Beter beheer
- Bredere bermen
- Aanpassing van de verlichting
- Nieuwe beplanting

Aan de oostkant van het Volewijkspark West worden circa 100 bomen gekapt. Daarvan is inmiddels al een deel van uitgevoerd. Hiervoor in de plaats worden circa 180 nieuwe bomen aangeplant. Verder wordt een grasveld aangelegd onder een bestaande bomenrij en een nieuwe iepenlaan aan de rand van de Leeuwarderweg aangeplant. Vervolgens worden twee verbindingsbruggen gerealiseerd. Waardoor bezoekers van de parken, aansluitend door het Florapark en het Volewijkspark kunnen wandelen en fietsen. Ook worden in het park verschillende heesters en bomen aangeplant die dienen als vogelbosjes.

Deze plekken met nestgelegenheid voor vogels, dienen ter mitigatie voor delen van het park die in de toekomst een meer open karakter krijgen.

De volgende werkzaamheden vinden plaats:

- Start kap van de verschillende bomen eind 2011
- Bouwrijp maken van de grond bij de nieuw te bouwen parkpaviljoen
- Realisatie van nieuwe infrastructuur en verlichting
- Aanplant bomen, heesters en hagen

1.6 Mogelijke effecten

Door de ontwikkeling zijn alleen permanente effecten te verwachten indien in de te kappen bomen verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels aanwezig zijn. Als het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied zijn geen effecten te verwachten. In de huidige situatie is het plangebied al verlicht, verstoring door verlichting is daardoor uitgesloten. Het verdwijnen van het plantsoen leidt, gelet op het relatief kleine oppervlak en voldoende alternatieven in de omgeving, ook niet tot een effect op vleermuizen of vogels. Het onderzoek richt zich daarom op de aanwezigheid van verblijfplaatsen in het plangebied.

2 Ecologie en onderzoeksmethoden

2.1 Ecologie van vleermuizen

Uit verspreidingsgegevens [Limpens *et al.*, 1997; Limpens *et al.*, 2009] en op basis van het aanwezige biotoop (parkbos) kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen in het plangebied: gewone dwergvleermuisvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en de watervleermuis. In tabel 2.1 staat voor deze soorten weergegeven hoe deze soorten het landschap gebruiken en waar verblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen.

Tabel 2.1 Schematisch weergave van het landschapgebruik van de vleermuizen die in het plangebied voor kunnen komen. 0 = ongevoelig voor licht, – = gevoelig voor licht [Naar: Limpens *et al.*, 2004]

Soort	Type verblijfplaats	Type jachtgebied	Type vliegroute	Max. afstand tussen verblijfplaats en jachtplaats	Licht op route	Licht tijdens jacht
Gewone dwergvleermuisvleermuis	Bebouwing	Onder andere stedelijk gebied, besloten landschap en bos	Lijnvormige structuur	1 – 15 km	–	0
Ruige dwergvleermuis	Bebouwing en bomen	Onder andere stedelijk gebied, besloten landschap en bos	Lijnvormige structuur / open gebied	1 – 20 km	–	0
Laatvlieger	Bebouwing	Onder andere stedelijk gebied, besloten landschap en bos	Lijnvormige structuur / open gebied	1 – 20 km	–	0
Watervleermuis	Bomen	Waterrijke omgeving	Lijnvormige structuur	1 – 20 km	–	–

2.2 Inventarisatiemethode vleermuizen

In de periode van mei tot en met september 2011 zijn in totaal twee inventarisatieronden uitgevoerd. De bezoeken zijn uitgevoerd door twee ecologen van Tauw met een ruime ervaring in vleermuisonderzoek.

Concept

Kenmerk R002-4789167MGK-irb-V01

Verschillende onderdelen van het leefgebied van vleermuizen zijn onderzocht. Vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn in kaart gebracht.

De veldbezoeken zijn verspreid over een langere periode uitgevoerd. Vleermuizen gebruiken namelijk een netwerk van verblijfplaatsen en foerageergebieden die in verschillende perioden van het jaar worden gebruikt. Op deze manier wordt een goed en realistisch beeld verkregen van de functie en het belang van het plangebied voor vleermuizen. In tabel 2.2 wordt een overzicht gegeven van data en tijdstip van de veldbezoeken en waarop de focus van het desbetreffende veldbezoek lag. Het tijdstip en periode zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, maart 2011). Het aantal veldbezoeken zijn niet gebaseerd op het vleermuisprotocol omdat het hier gaat om aanvullende bezoeken.

Tabel 2.2 Periode van de uitgevoerde veldbezoeken voor de vleermuisinventarisatie

Datum veldbezoek	Tijdstip	Focus
24 mei 2011	Ochtend	Zomerverblijfplaatsen (kraamkolonies), vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen
22 september 2011	Avond	Vliegroutes, paarplaatsen en winterverblijfplaatsen van vleermuizen

Weersomstandigheden

Bij het uitvoeren van de veldbezoeken is rekening gehouden met de weersomstandigheden. Voor het uitvoeren van vleermuizenonderzoek is een minimumtemperatuur van 10 °C gewenst, en mag geen tot weinig neerslag vallen gedurende het grootste deel van de nacht. De wind mag niet te sterk zijn (<3 Bft). Bij een lagere temperatuur of meer wind vliegen de vleermuizen niet of minder ver, waardoor het onderzoeksresultaat niet volledig is. De weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken voldeden aan deze criteria.

Batdetectors

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van batdetectors (types Petterson D240x en Petterson D100). Een batdetector is een apparaat dat de ultrasone geluiden die vleermuizen produceren omzet in een voor de mens hoorbaar tikkend geluid. Aan de hand van het soort geluid en de frequentie waarop de vleermuis het best wordt gehoord (de zogenaamde 'piekfrequentie'), kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat.

2.3 Omgevingscheck categorie 5-soorten vogels

Binnen het Volewijkspark West en het Florapark komen verschillende categorie 5 -soorten vogels voor. Na het eerste vleermuisonderzoek is binnen het plangebied een omgevingscheck uitgevoerd, op de aanwezigheid van categorie 5-soorten. De kans op het aantreffen van broedindicerend gedrag van vogels is het grootst net na zonsopgang. Hierdoor zijn beide onderzoeken goed te combineren. Door het plangebied is een ronde gemaakt, waarbij alle vogels met broedindicerend gedrag zijn

Tabel 2.3 Periode van de uitgevoerde veldbezoek voor de omgevingscheck

Datum veldbezoek	Tijdstip	Focus
24 mei 2011	Ochtend	Aanwezigheid van broedindicerend gedrag categorie 5-soorten, bedelende jongen en het waarnemen van spechten gaten

Concept

Kenmerk R002-4789167MGK-irb-V01

3 Resultaten vleermuizen inventarisatie

De resultaten zijn per veldbezoek beschreven en vervolgens wordt een conclusie van de resultaten gegeven van de veldbezoeken in 2008.

3.1 Waarnemingen veldbezoeken 2011

3.1.1 Eerste veldbezoek: 24 mei 2011

Het eerste veldbezoek is uitgevoerd voor zonsopgang. Het weer was bewolkt met een matige tot harde wind en een temperatuur van 12 graden. Tijdens het veldbezoek zijn twee soorten vleermuizen aangetroffen: de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

In het plangebied is opvallend veel kunstverlichting aanwezig. Om de circa 10 a 15 meter stond een (oude) lantarenpaal, verdeeld over het gehele park. Ook zijn enkele nieuwe verlichtingsbronnen aangelegd na bij het fietspad. Verlichting kan er voor zorgen dat verschillende delen van het leefgebied van vleermuizen beïnvloed worden.

Tijdens deze eerste inventarisatie van 2011 in het Volewijkspark West zijn aan de bosranden en tussen de boomkronen enkele exemplaren van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Er stond deze ochtend meer wind vandaar dat de aanwezige vleermuizen beschutting zochten tussen de boomkronen om te foerageren. Dit waren vaak de donkere plekken. Naarmate de zonsopgang vorderde werd het in het plangebied steeds rustiger. De aanwezige gewone dwergvleermuizen zijn allen uit het plangebied in de richting het stedelijke gebied gevlogen. De gewone dwergvleermuis is een gebouwbewonende soort, naast het plangebied ligt een woonwijk. Nabij het evenementenveld is één ruige dwergvleermuis foeragerend waargenomen. Er zijn geen andere boombewonende vleermuizen waargenomen in of in de omgeving van het plangebied. Ook zijn in de oudere bomen binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van invliegende boombewonende vleermuizen waargenomen.

3.1.2 Tweede veldbezoek: 22 september 2011

Het tweede veldbezoek is uitgevoerd na zonsondergang. Het weer was gunstig. Het was een heldere lucht, weinig tot geen wind en een temperatuur van 17 graden. Tijdens het veldbezoek zijn twee soorten vleermuizen aangetroffen: de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Tijdens deze vleermuisinventarisatie was minder kunstverlichting aanwezig. Voor een groot deel van het Volewijkspark West waren de lantarenpalen uitgezet. Vooral het oostelijk deel van het plangebied was donker.

Tijdens deze tweede inventarisatie in het Volewijkspark West zijn net na zonsondergang de meeste vleermuizen waargenomen. Verschillende gewone dwergvleermuizen zijn op vliegroute vanaf het stedelijk gebied aan de rand van het plangebied waargenomen. In het park zijn verschillende gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen foeragerend langs bosranden en tussen de boomkronen waargenomen. Langs het kanaal en aan de westkant van het Volewijkspark zijn twee roepende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Een gewone dwergvleermuis is een gebouwbewonende soort, paarverblijven zijn in het park uitgesloten door de afwezigheid van geschikte gebouwen.

Naarmate de avond vorderde werden steeds minder vleermuizen in het plangebied waargenomen. De aanwezige vleermuizen vlogen uit het plangebied richting andere geschikte foerageergebieden.

Tijdens de inventarisatie zijn geen paarroepen van de ruige dwergvleermuis waargenomen. De ruige dwergvleermuis is een soort die zowel in gebouwen als in bomen kan verblijven. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van uitvliegende boombewonende vleermuizen waargenomen.

In bijlage 1 staan de veldwaarnemingen voor vleermuizen op kaart weergegeven.

3.2 Resultaten uit 2008

In de Tauw vleermuisinventarisatie van 2008, worden de volgende conclusies getrokken:

- Het plangebied maakt onderdeel van (één van de) vliegroutes en foerageergebieden van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger
- De gewone dwergvleermuis gebruikt voornamelijk het plangebied als foerageergebied tussen de boomkronen in het Volewijkspark West en boven de vijver en boven de zijtak van het Noordhollandsche kanaal
- De ruige dwergvleermuis lijkt het gebied slechts zo nu en dan met enkele exemplaren te gebruiken als vliegroute en foerageergebied
- De laatvlieger lijkt het gebied, slechts met enkele exemplaren, te gebruiken als vliegroute
- Er zijn geen paarroepen van de ruige dwergvleermuis in het Volewijkspark West waargenomen
- Door het uitvoeren van drie inventarisatierondes is vastgesteld dat in het gehele plangebied geen zomer- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn [Tauw, 2008]

4 Resultaten omgevingscheck vogels

De resultaten van het veldbezoek zijn beschreven en wordt de conclusie van de resultaten gegeven van de veldbezoeken in 2008.

4.1 Waarnemingen veldbezoek 2011

4.1.1 Veldbezoek: 24 mei 2011

Binnen het plangebied is net na zonsopgang een broedvogelcheck uitgevoerd op het voorkomend categorie 5-soorten. De volgende soorten zijn in het Volewijkspark waargenomen: grote bonte specht, koolmees, pimpelmees, ekster en zwarte kraai. Voor de soorten ekster, zwarte kraai, koolmees en pimpelmees is geen mitigatie nodig. Dit omdat deze soorten zich binnen stedelijke gebied zich snel kunnen aanpassen en voortplanten. Daardoor worden ze verder in dit rapport ook niet besproken. Spechten kunnen zichzelf minder goed aanpassen en zijn tevens afhankelijk van bomen van een zachte houtsoort of oudere bomen.

Grote bonte specht

De grote bonte specht is in Nederland veel te vinden in bossen, parken, grote tuinen en lanen, als de bomen maar dik genoeg zijn. Buiten het broedseizoen is de grote bonte specht doorgaans solitair en het gehele jaar in de omgeving van hun broedgebied aanwezig, hoewel ze in de winter wel een ruimer gebied gebruiken op zoek naar voedsel. De grote bonte specht begint met broeden midden april. Zijn roffel is al vroeg in het jaar te horen om zijn territorium af te bakenen. Per jaar is er één legsel [Hoogenstein, L., et al, 2009].

In het Volewijkspark staan verschillende wilgen met spechtengaten. Tijdens de broedvogelcheck is de herkenbare roep van jonge spechten niet waargenomen. Hierdoor kan uitgesloten worden dat op het moment van het veldbezoek een broedend paar met jongen in het plangebied aanwezig was. In totaal zijn drie individuen van de grote bonte specht waargenomen. Eén in het Florapark en één aan de oostkant in het Volewijkspark West. Ook is in Volewijkspark Oost, aan de andere kant van de Nieuwe Leeuwarderweg, een grote bonte specht roepend waargenomen. In het plangebied zijn op verschillende plaatsen hollen van spechten waargenomen.

In bijlage 2 staan de veldwaarnemingen voor categorie 5-soorten vogels op kaart weergegeven.

4.2 Waarneming uit 2008

In het Florapark zijn minimaal 21 bomen te vinden die als (mogelijke) vaste verblijfplaats voor spechten zijn aan te duiden, waarvan regelmatig gebruik niet op voorhand is uit te sluiten.

Concept

Kenmerk R002-4789167MGK-irb-V01

Alle nestholtes bevinden zich in wilgen (18) en populieren (3) met een geschatte leeftijd van > 25 jaar, en een minimale hoogte van 10 meter. Naast de twee in gebruik zijnde nesten door grote bonte specht, fungeren de nestgaten als broedgelegenheid voor halsbandparkieten en spreeuwen. Ook is het waarschijnlijk dat in het park een nestgat door een groene specht wordt gebruikt.

In het Volewijkspark werden geen nestlocaties gevonden, wel zijn in verschillende bomen holen aangetroffen. De activiteiten in het park en het ontbreken van grote wilgen, zijn hier mogelijke oorzaken van [Inventarisatie spechten Tauw, 2008].

5 Effectbeschrijving

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het nader onderzoek getoetst aan de Flora – en faunawet. Bij eventuele aantasting van het leefgebied of een onderdeel daarvan wordt een verbodbepaling van de Flora- en faunawet overtreden. Dergelijke aantastingen mogen alleen plaatsvinden wanneer de effecten vooraf zijn gemitigeerd.

De volgende werkzaamheden vinden plaats binnen het Volewijkspark West:

- Start kap van de verschillende bomen eind 2011
- Bouwrijp maken van de grond bij de nieuw te bouwen parkpaviljoen
- Realisatie van nieuwe infrastructuur en verlichting.
- Aanplant bomen, heesters en hagen
- Aanleg bredere bermen

Deze herontwikkeling wordt beoordeeld in het licht van de gehele herontwikkeling van het Noorderpark die tot 2012 duurt [Stadsdeel noord, 2011].

5.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het Volewijkspark West zijn geen zomerverblijfplaatsen, paarplaatsen en winterverblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aangetroffen. De kap van de bomen in het Volewijkspark-West heeft geen effect op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes

De parkranden en de randen van verschillende bosschages in het Volewijkspark West worden als vliegroute gebruikt. Hier zijn verschillende langsvliegende gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen waargenomen. Langs de wijk zijn op verschillende punten langsvliegende en overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er is echter niet één route aangetroffen die structureel gebruikt wordt. De dieren maken hier vooral gebruik van gevels, groenzones, stratenpatronen om tussen foerageergebieden heen en weer te vliegen, maar zijn flexibel in de routekeuze.

De kap van de bomen in het Volewijkspark-West heeft een effect op vliegroutes. Omdat er genoeg alternatieve routes mogelijk zijn en de gewone dwergvleermuis flexibel is in de routekeuze, wordt een negatief effect door het tijdelijk verdwijnen van vliegroutes uitgesloten.

Foerageergebied

De groenstructuren in het Volewijkspark-West worden door circa 10 - 15 gewone dwergvleermuizen gebruikt. Veelal foerageren de dieren in kleine groepjes tot 5 individuen of solitair. In het najaar zijn eveneens 1 tot 5 ruige dwergvleermuizen aanwezig binnen het plangebied. Vooral de gebieden tussen de boomkronen, langs het kanaal en langs luwe bosranden worden intensief gebruikt door beide soorten. Andere soorten maken niet intensief gebruik van het plangebied en hebben hier geen duidelijke binding mee.

Door de kapwerkzaamheden verdwijnen veel bomen en daarmee ook foerageergebied. In de omgeving is echter genoeg alternatief foerageergebied aanwezig bestaande uit het Florapark en het Volewijkspark Oost. Dit alternatieve groen is beschikbaar gedurende de periode dat het Volewijkspark West ongeschikt is als foerageergebied. Als de bomen worden gekapt in de periode dat vleermuizen in winterrust zijn (november- maart), treedt geen verstoring van foeragerende vleermuizen op. Voor de herinrichting van het Volewijkspark West worden inheemse bomen gebruikt. De hoeveelheid insecten op inheemse boomsoorten is vaak hoger [Moraal, 2001] en door nieuwe grotere inheemse bomen aan te planten is het foerageergebied binnen een korte tijd hersteld. Het is hierbij ook van groot belang dat de groenstructuren binnen het Volewijkspark West onverlicht blijven. Dit kan door een verlichtingsplan samen met de ecooloog op te stellen zodat lichtverstrooiing nabij de foerageergebieden kan worden uitgesloten.

Mits aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan is een negatief effect, door het tijdelijk verdwijnen van foerageergebieden, uitgesloten.

5.2 Categorie 5-vogels

Hoewel in 2011 geen broedende grote bonte spechten zijn aangetroffen, zijn binnen het Volewijkspark West veel broedmogelijkheden aanwezig. Hierdoor zijn effecten op broedlocaties van de grote bonte specht niet uitgesloten. Deze effecten worden voorkomen door de aanwezigheid van voldoende alternatieve broedlocaties in de omgeving, en omdat tijdelijke nestkasten zijn opgehangen in bomen die blijven staan. De Flora- en faunawet wordt daarom met zekerheid niet overtreden.

6 Conclusie en aanbevelingen

In opdracht van Stadsdeel Noord heeft Tauw een aanvullende vleermuisinventarisatie en een broedvogelcheck in het Volewijkspark West uitgevoerd. Het Florapark en het Volewijkspark West gelegen in Vollenhove te Amsterdam zijn door de jaren heen flink verouderd. Hierdoor heeft het stadsdeel Amsterdam-Noord besloten om deze parken op te knappen en met elkaar te verbinden tot één park, het toekomstige Noorderpark.

De vleermuisinventarisatie is gericht op het vaststellen van de functie van het plangebied voor vleermuissoorten. Het plangebied kan een essentieel onderdeel vormen van het leefgebied van vleermuisen, in de vorm van vaste verblijfplaatsen, paarplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied. De broedvogelcheck is gericht op categorie 5-soorten vogels, met in het bijzonder het leefgebied van de grote bonte specht. Hierbij is nagegaan of de huidige functie van het leefgebied door de toekomstige ontwikkeling blijft behouden.

Conclusie

Vleermuisen

- De aanvullende veldbezoeken in 2011 hebben voldoende informatie opgeleverd over welke vleermuissoorten het plangebied gebruiken en wat de functies zijn van het gebied voor vleermuisen
- De volgende soorten zijn waargenomen: gewone dwergvleermuisvleermuis en de ruige dwergvleermuis
- Door kapwerkzaamheden van Volewijkspark West verdwijnen tijdelijk vliegroutes en foerageergebieden voor deze soorten
- Er zijn voldoende alternatieve vliegroutes aanwezig en de betreffende soorten flexibel zijn in de routekeuze
- Het kappen van bomen wordt uitgevoerd in de periode van november –maart
- Na de kap worden inheemse bomen van verschillende leeftijden terug geplant
- Het is van belang de groenstructuren zoveel mogelijk onverlicht te laten
- Deze mitigerende maatregelen worden in een mitigatieplan nader uitgewerkt
- Gelet op bovenstaande voorwaarden is een negatief effect, door het tijdelijk verdwijnen van vliegroutes en foerageergebied, uitgesloten
- Gelet op bovenstaande wordt de Flora- en faunawet niet overtreden

Categorie 5-soorten vogels

- De volgende categorie 5-soorten komen in het plangebied voor: grote bonte specht, koolmees, pimpelmees, ekster en zwarte kraai

Concept

Kenmerk R002-4789167MGK-irb-V01

- Voor ekster, zwarte kraai, koolmees en pimpelmees is geen mitigatie nodig. Voor de grote bonte specht zijn wel maatregelen noodzakelijk
- Hoewel in 2011 geen broedende grote bonte spechten zijn aangetroffen, zijn binnen het Volewijkspark veel broedmogelijkheden aanwezig
- Effecten op broedlocaties van de grote bonte specht worden voorkomen door de aanwezigheid van voldoende alternatieve broedlocaties in de omgeving, en omdat tijdelijke nestkasten zijn opgehangen
- Deze mitigerende maatregelen worden in een mitigatieplan nader uitgewerkt.
- Gelet op bovenstaande wordt de Flora- en faunawet niet overtreden

Aanbevelingen

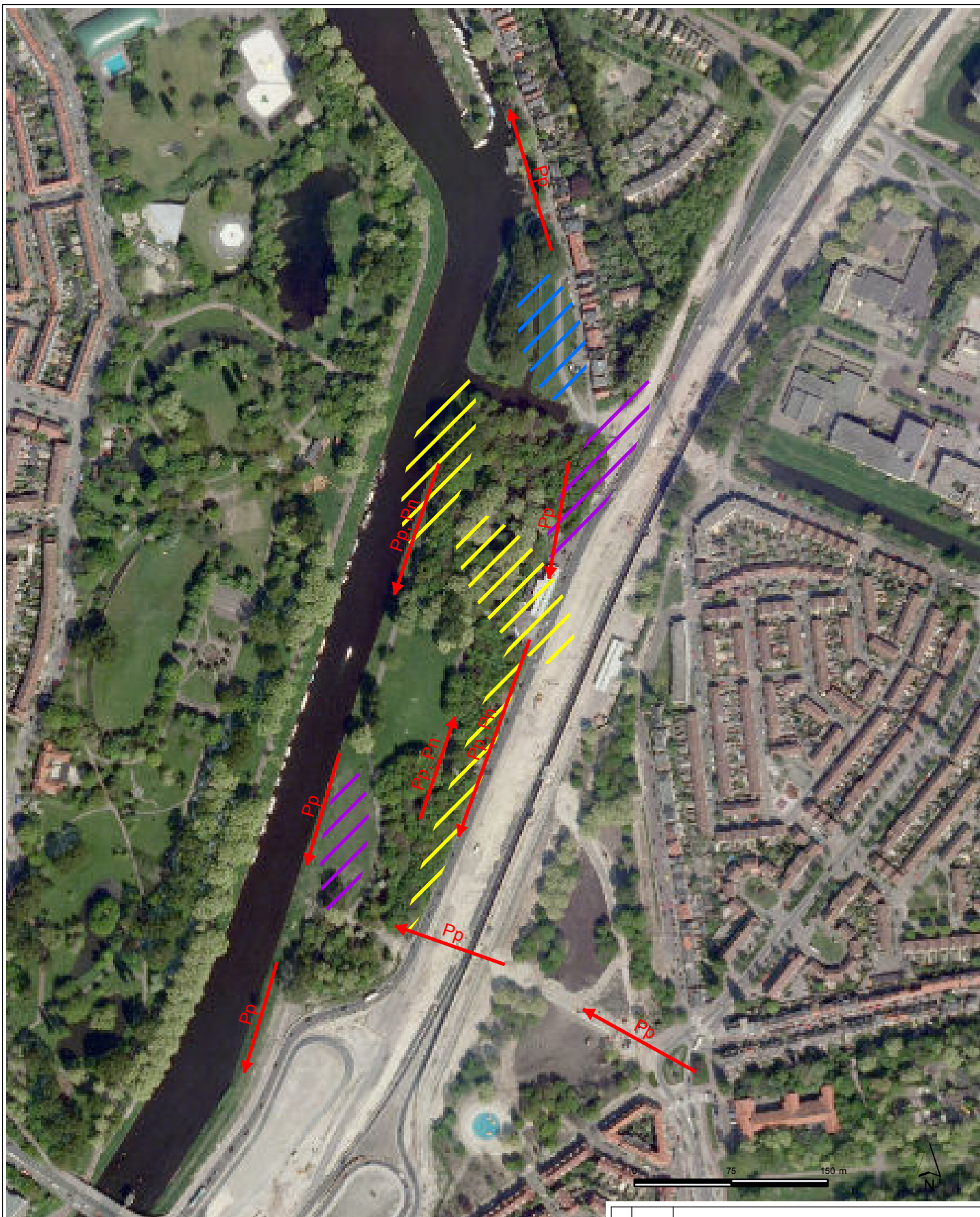
Een aanzet voor mogelijke mitigatiemaatregelen wordt hier gegeven.

- Ophangen van tijdelijke nestkasten voor de grote bonte specht
- Vermindering van het gebruik van het kunstlicht in het toekomstige Noorderpark. Een toename van verlichting zorgt voor een afname van de geschiktheid van het gebied als (onderdeel van een) vliegroute en/of foerageergebied. De verlichting moet daarom niet op het groen gericht zijn. Bespreek een verlichtingsplan met de ecooloog
- De kapwerkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen van vogels en het paarseizoen van vleermuizen (maart-oktober)
- Aanplant jonge en oudere bomen. Door de bomen, in een vroeg stadium aan te leggen, kan het groen zich ontwikkelen. Hierdoor kunnen vleermuizen en broedvogels het plangebied na herontwikkeling snel in gebruik nemen

Bijlage

1

Kaart veldwaarnemingen vleermuizen 2011

Vliegroutes

Foerageergebied

Pn

Ruige dwergvleermuis

Pp

Gewone dwergvleermuis

Pp, Pn

Ruige dwergvleermuis en
Gewone dwergvleermuis

Tauw

Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon (030) 282 48 24
Fax (030) 289 94 84

Opdrachtgever

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Noord

Project
Herinrichting Noorderpark

Onderdeel

Aanvullend soortgericht onderzoek
Vleermuizen

Datum 31-10-11
Gel. EDR
Gec. #

Schaal
1:4000

Projectnummer
4789167

Tekeningnummer
2

Status
DEFINITIEF

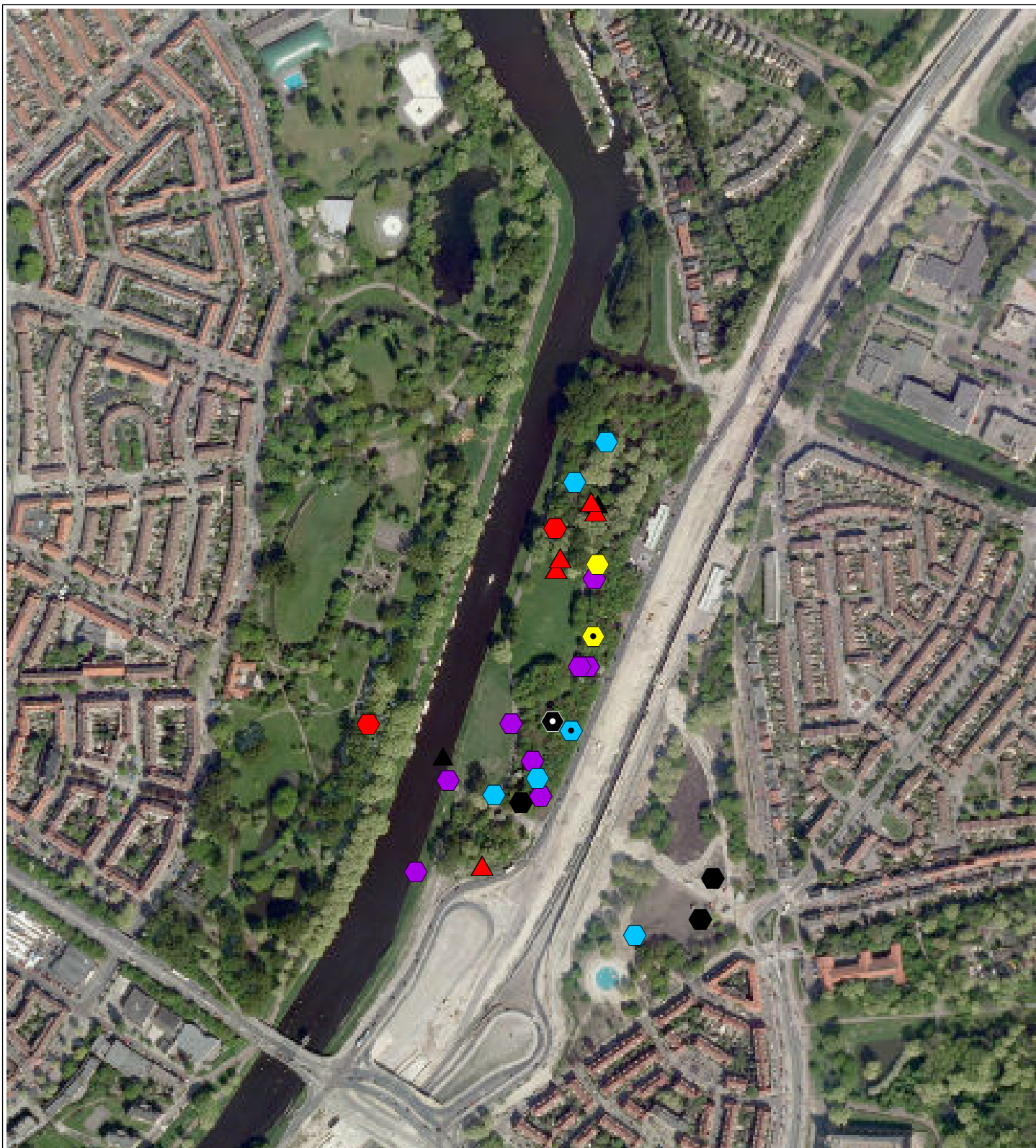
Formaat
A4

4789167_10002U.MXD

Bijlage

2

Kaart veldwaarneming categorie 5-soorten vogels 2011

- Soort**
- ◆ Pimpelmees
 - ◆ Ekster
 - ◆ Ekster + jong
 - ◆ Koolmees
 - ◆ Koolmees + jong
 - ◆ Grote bonte specht
 - ▲ Spechten hol
 - ◆ Zwarte kraai
 - ◆ Zwarte kraai + jong
 - ▲ Nest Zwarte kraai

		Postbus 3015 3502 GA Utrecht Telefoon (030) 282 48 24 Fax (030) 289 94 84	
Opdrachtgever Gemeente Amsterdam Stadsdeel Noord Project Herinrichting Noorderpark Onderdeel Omgevingscheck categorie 5-soorten vogels Volewijkspark-West, Amsterdam			
Datum 31-10-11 Get. EDR Gec. #		Schaal 1:5000	
Projectnummer 4789167	Tekeningnummer 1	Status DEFINITIEF	Formaat A4

